

Pápa, de nem ő főszentsége (NATO bázislátogatás híradók módjára.)

35 éve, egy májusi szombat reggelén, egy heti vajúdas után megszületett első gyermekünk. Zsófit vártunk, de Bálint lett. Természetesen azért hazahoztuk, és igazán nem bántuk meg. Az első gyermek ellátása legalább kétemberes feladat. Anyja szoptatta, én öltöztettem. Pontosabban én mostam és vasaltam a pelenkákat. Egy májusvégi hétköznap este az asszony etette az elsőszülöttet, én meg háttér-televíziózás mellett vasaltam a másnapi pelenkákat. Egyszer csak a tv megszakította adását és „Savanyú Jóska” bemondó felolvasta a „TAS” jelentését: „Ma Moszkvai idő szerint, 21 óra 20 perckor Bajkonurról felszállt a Szojuz-36 űrhajó, hogy a Szaljut-6 űrállomásra utánpótlást vigyenek, valamint kísérleteket végezzenek. Az űrhajó parancsnoka Valerij Nyikolajevics Kubaszov. A fedélzeti mérnök pedig, a magyar Farkas Bertalan, a pápai repülőtér vadászpilótája.”

Kubaszov a napjainkban, 2015 februárjában, 79 éves korában, „ágyban párnák közt” halt meg. Kétszer is megúszta a biztos megsemmisülést: A Szojuz-2 kijelölt űrhajósa volt, amely végül legénység nélkül szállt fel, majd lezuhant. A Szojuz-11 esetében TBC gyanús volt, így a másik legénység repült, akik leszállás közben megfulladtak.

Hogyan lehetett volna szebben megünnepelni, ennek a világraszóló eseménynek 35. évfordulóját, minthogy elzarándokoltunk a pápai repülőtérre, ahol anno Farkas Bertalan és tartaléka, Magyari Béla, 1972 és 1978 között szolgált. A Puskás Tivadar Híradó Bajtársi Egyesület külön buszát a gödöllői HM Armcom biztosította. Ezúton is megköszöném önzetlen segítségét Ferenczi Ferenc vezérigazgató úrnak, volt műegyetemi tanítványomnak.

Az Árkádoktól indultunk 7:30-kor. Kísérőnk most is Illés Kinga, Egyesületünk tiszteletbeli tagja volt. Egy óráig is eltartott a fővárosi dugók végig bumlizása. Így az út 3 órát vett igénybe. *(Ezzel el is veszejtettük a pápai szabadidőt, melyet többen az Európa Nostra-díjas felújított, Esterházy-kastély megtekintésére szántuk. Ha a találkozó, például a Népligetben lett volna, akkor negyedóra alatt biztosan túl lettünk volna Budapesten. Logisztika, Óh!)*

A pápai repülőtér történelmi múltja

Az első kapavágást 1936-ban tették meg, és 1937-ben már Pápara települhetett a 3. bombázó ezred két százada, JU-86-osokkal. Nevezetes dátum 1939. október 1-je, ekkor alakult meg a Magyar Királyi Légierő I. ejtőernyős százada, mely szinte napok alatt zászlóaljra bővült. Ennek volt első parancsnoka vitéz Bertalan Árpád, a Nagy Háború

Tiszti Arany Vitézségi Éremével, a háború befejezésnek 10. évfordulóján, a Mária Terézia-rend lovagkeresztjével kitüntetett őrnagy. 1941. április 12-én indult első ejtőernyős bevetésre a zászlóalj a Délvidékre. Az őrnagy úr öt gépes különítménye Veszprémből indult. A túlterhelt vezérgép már a felszállás után közvetlenül megbillent, lezuhant és kigyulladt. Csak 8-an éltek túl a katasztrófát. *(16-an haltak hősi halált.)* Érdekesség, hogy a Balaton-felvidéken Nemesvitan *(két másod unokatestvérem, is él ott nagyanjai ágról, majd felveszem velük a kapcsolatot, a „miért” miatt.)* 1995-ben elneveztek egy teret vitéz Bertalan Árpádról. A hősök emlékezete terjed, mert 2013. október 17-én az Észak-bakonyi Papod hegyen átadtak egy 1956 cm magas, igazán impozáns kilátót, melyet szintén vitéz Bertalan Árpádról neveztek el.

Az „árván” maradt ejtőernyős zászlóalj parancsnokságot Szügyi Zoltán alezredes vette át, aki később 1942-ben ezredesként a doni pokolban a 43. gyalogezred parancsnoka volt. 1944-ben megszervezi a Szent László hadosztályt, akik a britek felé orientálódtak. Éppen csak megúsza a bitót a koncepciók perék egyikében. Amikor éppen nem volt börtönben, akkor is csak segédmunkás lehetett.

A II. világháború további éveiben német és magyar repülőkötelékek települtek a pápai betonra, majd 1945-1961 között „az ideiglenesen hazánkban állomásozó” szovjet repülő ezred szállta meg. *(Közben a magyar 24. Vadászipülő Ezred 30 db JAK-9-es, „Vércsével” Szentkirályszabadján szerveződött meg.)*

1961 fontos dátum Pápa életében, ekkor cserélt bázist a szovjet és a magyar vadászipülő ezred. Utóbbi egészen 2001. július 1-ig MIG-21-esekkel, és MIG-23-asokkal alkották az MH 47. Pápa Harcászati Repülő ezredet. Ezen a napon válik Bázisrepülőtérré az objektum. 2008-ig kellett várni, hogy a Bázisegyezmény értelmében a NATO Légiszállítási Irányító Ügynökség *(NATO Airlift Management Agency = NAMA)* első C-17 Globe master III. gépe megérkezzen. *(Ezt még abban az évben 2 követte.)*

A szállítógépeket 12 *(nem csak NATO tag)* környező ország konzorciuma veheti igénybe, a következő feladatokra:

- NATO elkötelezettség.
- EU elkötelezettség.
- Békefenntartó műveletek.
- Természeti katasztrófák pusztításának elhárítása.
- Humanitárius segélynyújtás.
- **Terrorizmus elleni harc.**

A fenti információt **Vicai Zoltán** alezredes úr, törzsfőnök előadása és **Soproniné Szabó Éva** a kommunikáció tiszt úrasszony bemutatóján gyűjtöttük csokorba.

Vicai Zoltán alezredes úr, törzsfőnök

Kötelességem megjegyezni, hogy a Bázisrepülés kapuján belül a hivatalos nyelv az **angol**, valamint ezt a fontos objektumot végre nem „bakterek”, hanem hivatásos, vagy szerződéses **katonák őrzik**, kiváló szakértelemmel. A vezetés (*parancsnok, helyettese, törzsfőnök*) együttes vágya, hogy „Pápa Bázisrepülőtér egy olyan jelentős kettős hasznosítású, (*katonai és civil*) logisztikai csomóponttá alakuljon, amely képes lesz megfelelni a magyar, a NATO és az EU regionális szükségleteinek! (*Fordítom magyarról-magyarra: Ne csak 1, max. 3 C-17A álldogáljon a betonon, hanem minden légi igényt kiszolgálhassanak Pápán!*)

Kezicsókolom C-17A

(Mert letegezni azért első megpillantásra nem mertem.)

Ez a fejezet legyen egy képzelt riport több fotóval, néhai nagyapámmal, aki huszár káplárként harcolta végig a Nagy Háborút!

Nagyapa: Ez aztán egy óriási málhás ló, és milyen magasan hordja a farkát. Akkor ez egy kanca, amelyik éppen tüzel. Még jó, hogy kezicsókolommal köszöntél neki. *(Én úgy tanultam, úriember úrhölgyet az első találkozásnál nem tegezhet le! Ahhoz pertut kell inni, amivel csók is jár.)*

A C-17A

Nagyapa: Te, figyeld csak, ennek a lónak csak 3 lába van!

Első kerekek

Hátsó kerekek

Unoka, vagyis én: Dehogy Nagyapa. Gyere csak közelebb! Látod elől is két „lába” van, csak vigyázban áll. Összeteszi egymás mellé.

Nagyapa: Te, a hátsó lábai miért vannak letakarva?

Én: Miért, most éppen pihen, és nehogy megfázzon.

Nagyapa: Te, ugye ez olyan erős, hogy egymaga képes lenne egy 30,5-es mozsárágyút elhúzni még szántó földeken is?

Én: Nagyapa, ez nem húzza a rakományt, hanem „lenyeli”, 3 tank is belefér.

Nagyapa: Akkor ez egy „Trójai Faló”.

Én: Nem fa, hanem „Acél ló”!

A C-17A „gyomrának” hátulja

A C-17A „gyomrának” eleje

Nagyapa: És hol ül rajta a hajtó? Tudod, én is a Nagy Háborúban, amikor már nem huszárként harcoltam, akkor hajtó voltam a fogatolt tüzéreknél. Én a hat ló közül, bal elsőn ültem. Ha elbóbiskoltam volna, akkor a lovak az árokba vitték volna az ágyút talyigástúl.

Én: Itt a „hajtókat” pilótának hívják, és ott azon a kisablakon néz ki a fő pilóta, mellette ül a segédpilóta, aki a másik ablakon tud tájékozódni. De tudod mit? Menjünk fel és nézzük meg közelebbről! *(Felkapaszkodtunk egy meredek vaslépcsőn!)*

A pilótafülke kívülről és belülről

Nagyapa: Te, ezek a hajtó pilóták nem nyeregben „ülnek” hanem karosszékben pöffeszkednek. Ez aztán nem töri fel a sej-hajukat, akármilyen messzire kell „lovagolniuk”. Egy abrakolással milyen mesze tudnak elviharzani, ha az ezredes úr előre szegezi kardját és lovasrohamot vezényel?

Én: Én úgy hallottam, attól a szőke őrmester úrhölgytől, hogy egy „kerozin abrak” feltöltéssel egészen Indiáig képesek „elvágtatni”, de ha szükséges a levegőben is képesek etetni. *(Ezt úgy hívják, utántöltés.)*

Nagyapa: Drága unokám! Mindig mondtam, hogy a szőkék csinosak, de csalfák. Ne higgy nekik! Én is kerülgettem egy szőkét, még legénykoromban. Addig-addig hitegetett, míg végül a jegyzőhöz ment feleségül. Így aztán egy barna, a nagyanád lett a hites feleségem.

Néhányan a „Szókével”

Én: Nagypapa! Ugye azért nem bántad meg?

Nagypapa: Hogy kérdezhetsz ilyen butaságot. Az én drága Linám 5 fiú és 2 leányt, tehát összességében 7 gyermeket szült nékem. A Te apád, a Feri volt a negyedik a sorban. Mikor hazajöttem a Nagy Háborúból, az isonzói frontról, ahol nagyon elvertük a taljánokat, akkor a 7 éves édesapád nyitott ajtót. Soha nem feledem el: „Idesanyám! Idesanyám! Itt áll az ajtóban egy nagybajuszos katona bácsi. Nem tudom, hogy mit akar. Beengedjem?” Ekkor könny szökött a szemeimbe, hát persze, hogy nem ismert meg én kisebbik fiam. Még 3 éves sem volt, amikor megfűjták a „harsonákat”. Én meg felpattantam a „Huszárra”, a „Gyopárt” meg kötőfékre fogtam, és elindultam a többi tördemiczi, meg szigligeti huszárral Badacsony felé a Római úton. Csákváron vagoníroztak be. Csak „csemislinél” szálltunk ki. Azt neki a bitang muszkáknak. Lovasroham következett.

Én: Nagypapa! Ha mindig győztetek, akkor hogyan lehet, hogy mégis elvesztettük a háborút?

Nagypapa: Hogyan, hogyan? Neked magyarázzam, aki „állítólag” több egyetemet is elvégeztél. Mi győztük a harcmezőt, az élheterlen politikusok meg elkótyavetyélték a trianoni fehérasztalnál az országot.

Én: Énnekem ezt valahogy másképpen tanították az iskolában. Igaz, akkor az oroszok voltak itt az urak, akarom mondani a szövetséges elvtársak. Szerinted, hogy is kezdődött igazából ez az egész trianoni kótyavetye?

Nagypapa: Jó régen, de mindenre pontosan emlékszem. '14 nyarán, közvetlen aratás után, még Ferenc Jóska volt a király, ahogy már az előbb is mondtam, először eltángáltuk Galíciában a muszkákat, azután átszállítottak vonaton a taljánokhoz. Ott még az Isonzónál védtük a Szent Mihál hegyet. Csak jöttek, csak jöttek a taljánok, de minden támadást visszavertünk. Sok-sok talján, meg magyar vitéz, még a hadnagy úr is ott vesztette drága életét. A jó Isten nyugosztalja őket! Az utolsó csatában aztán besegítettek a németek, és 100 km-nyit is visszakergettük a bestéket. Akkor én már nem huszár, hanem *(ahogy már többször is meséltem)* fogatolt tüzér voltam.

Erről jut eszembe, ezen „málhás ló” mellől hová rejtették a „huszárokat”. Ki védi meg „Őt”, ha jönnek a muszka dzsidások?

Én: Nagypapa! A repülőknél a huszárokat vadászoknak hívják. Ők legközelebb *(ha jól tudom)*, Kecskeméten állomásoznak, és 12 perc alatt érnek ide.

Nagypapa: Ezt is a szőke, a csalfa mondta, mi? És te még el is hiszed neki?

Én: Nagypapa! Ezek a vadászok több mint, kétszer gyorsabban „vágatnak” a hangnál. Másodpercenként 6-800 métert tesznek meg. Ez azt jelenti, hogy percenként akár 40 km-t is, tehát 12 perc alatt közel 500 km-t. Ennél nincs messzebb Kecskemét. Meg különben is, most nincs háború.

Nagypapa: A muszkákkal, meg a taljánokkal nincs, de az ukránokkal van. Remélem, az ő vadászuk nem röpül gyorsabban, mint a mi vadászaink.

Ha Nagypapa megkérdezte volna, hogy hol van ennek a „lónak” az istállója? Télen itt, a beton-pusztá közepén megveszik az Isten hidegében. Azt válaszoltam volna neki, hogy épül már a hatalmas „lóistálló”, vagyis a hangár, melybe két C-17A is el fog férni.

A beton rengeteg közepén magányosan álldogáló „égi tünemény” után elindultunk a Csapatmúzeum felé. A kiválóan karbantartott környezetből csak a formára nyírt bukszusok hiányoztak. Örömmel jelenhetem, hogy tó itt is van. Sőt jobb, mint Lednicében, mert ebbe halakat is telepítettek. Ha éppen nincsen misszió, akkor nemzetközi horgászversenyeket is rendezhetnek. Ha már lednicei kastély parkkal hasonlítom össze a bázist, akkor a

Magyarországon használt összes „lökös” vadászgép egy-egy kiállított, kiglancolt példányával Pápa nagyon ott van. Nálam, Ők az aranyérmesek!

Szerintem, a Bázisrepülőtérnek két „igazgyöngyszeme” csillog. Az egyiket már láttuk, jöhet a másik a Csapatmúzeum, mely méltán a kommunikációs tiszt úrasszony „szíve csücske”. Lépünk be a szobácskába!

A Csapatmúzeum

A múzeum egyetlen helységből áll, melyet vitrinekkel négy nem egyenlő méretű részre osztottak. A kiállítás „kurátorának” (*szervezőjének*) logikája tökéletesen érthető. Három korszak, plusz egy extra!

Az 1936-os megalapítástól, az 1945-ös megszállásig tart az első korszak. Sok eredeti dokumentum, fotó és relikvia plasztikusan mutatja be az ejtőernyős múltat, benne vitéz Bertalan Árpád lehetetlent nem ismerő tevékenységet, valamint az Ő és 18 bajtársa hősi halálát.

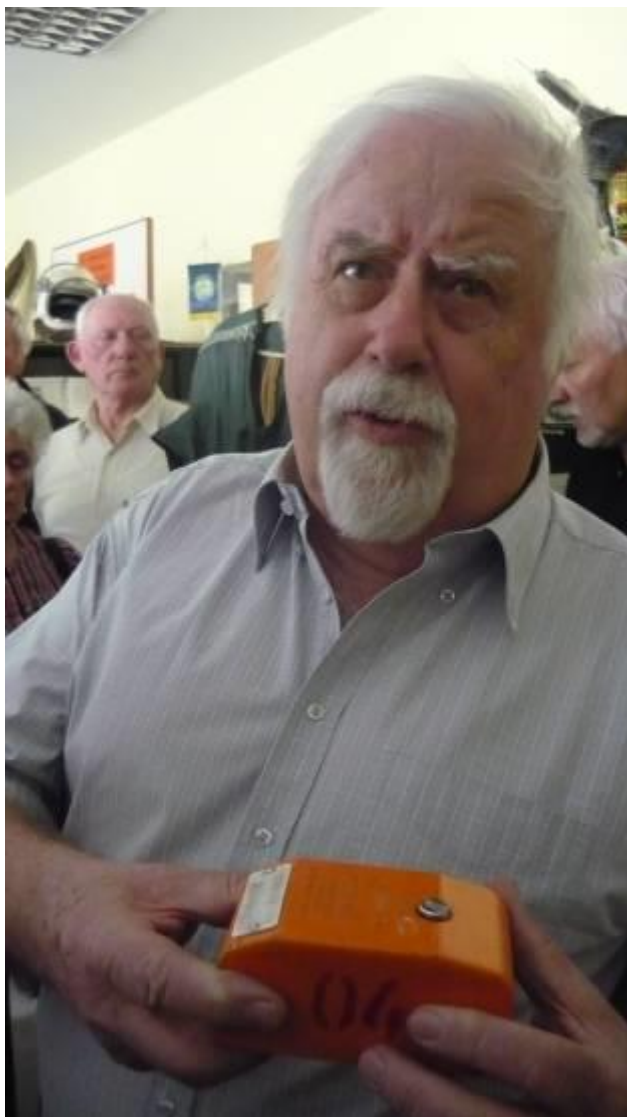
Ebben a szekcióban kerültek kiállításra II. világháborúban harcoló vadászok relikviái is. Mi sem bizonyítja jobban helytállásukat, hogy a II. világháború után a jóvátételben az Amerikai Egyesült Államok 280 lelőtt vadász és bombázó után nyújtotta be a számlát. (*A győztesektől máig is tilos megkérdezni, hogy a tönkrebombázott gyárakért, városokért a több ezer civil áldozatért kitől lehetne „jóvátételt” kérni?*)

Majercsik Tibi projektmenedzser, éppen „műrepül”

Mint már tudjuk, 1945-1961 között a szovjet megszállók bitorolták a pápai repteret. Ebben az időszakban ez annyira titkos bázis volt, hogy semmi dokumentum, „géproncs” nem maradt.

Az 1961-2001 közötti korszakban a bázis a MIG21-esekkel és a MIG23-asokkal volt jellemezhető legjobban. Ebből az időszakból minden fontos anyag, már amennyi elért kiállításra került. Nekem a legnagyobb meglepetést az egyik vadászrepülő „fekete doboza” okozta, amelyet élénksárga színűre festettek.

A „fekete doboz” Matzon Jenő navigátor kezében

A harmadik szekcióban a jelenkor, a NATO bázisrepülőtér relikviáinak gyűjteménye látható az utókor számára. A különböző misszióknak emlékei kerültek a középpontba. *(Itt már látszik, hogy a helyszűke a legnagyobb probléma.)*

Egyik sarokban megbújva találhatók a pápai vadász repülőtér büszkeségei, akik világraszóló produkciót hajtottak végre 1980-ban, ők

Az egy (+egy) nemzeti hősök.

Egyik, a híresebb Farkas Bertalan főhadnagy, aki a Szojuz-36 fedélzetén Kubaszovval repült. A másik Magyarai Béla Magyarország kiképzett űrhajója, a peresztrojka nagy vesztese. Ő eddig nem járt az űrben, és már nem is fog. *(Mindezt ép*

ésszel elviselni? Nagyon kemény lélekkel kell rendelkeznie!) Mindketten 1972-78 között voltak a pápai ezred 1. osztályú vadász pilótái. (Az űrrepülésre csak magyar vadászpilóták jelentkezhettek. Ők, 95-en mind testi és szellemi képességek szempontjából az elitet alkották. Az első hazai orvosi vizsgálatok után 27-en maradtak. A következő körben ezt a csapatot 7-re csökkentették. Az Ő eredményüket áttekintve a szovjet orvosok Gutyina Péter (1946) századost, Neumann György (1947) századost és Weigl Endre (1943) századost Magyarországon hagyták. Négy főt, további tesztelés céljából Bajkonurba vittek. Onnan Elek László (1946) százados és Buczkó Imre (1949) százados még a végső kiképzés megkezdése előtt hazatért. Farkas Bertalan (1949) főhadnagy és Magyarai Béla (1949) főhadnagy még közel 2 évig űrhajós kiképzésben részesül.

Csak a bajzosok lehettek magyar kozmonauták

Minden legendával ellentétben, az űrhajó fedélzeti mérnökének kiválasztása az első pillanatban eldőlt. Aki egy előző űrutazáson a szovjet tartalék volt, az lett az új utazás parancsnoka. **Ez volt a szokásjog!** Az orosz-lengyel űrpáros tartaléka pedig Kubaszov volt, tehát a párjával, Farkas Bercivel repült a Szojuz-36-al. A találgatásokra az adhat némi magyarázatot, hogy Kubaszov mérnök volt, és addig csak katonatiszt lehetett űrhajó parancsnok. Az űrutazás relikviáiról beszéljenek helyettem a fotók!

Berci és méltatása

Béla és méltatása

A 90 percre tervezett, 150 perces látogatás után (*Ami, mind a 40 résztvevő szerint nagyon ott volt!*), jöhetett az ebéd. Ezt természetesen nem tiszti kázinban, hanem a Gólyafészek Vendéglőben fogyasztottuk el. No, ez is nagyon ott volt! Vidéken, így Pápán is kiválóan tudnak főzni. Meg a széles italválasztékot is sebesen, kedvesen képesek felszolgálni. A reptéri élmények rapid megtárgyalása, vegyülve a finom étkekkel és itókákkal közel 2 órára nyújtotta az ebédidőt. (*De ezt szerintem senki, még én sem, a közismerten legkekecebb, sem bántam.*)

Így aztán, Pápán csak Jókai utca 1 és 45 közötti részen (*a Gólyafészek Vendéglőtől a Kékfestő Múzeumig*) volt lehetőségünk oda-vissza gyalogolni.

Séta a Jókai utcán

45 portál előtt ballagtunk el, teli gyomorral, de így is láthattuk néhány kiemelkedő épületet. Az utca a Március 15.-e térről nyílik. Itt magasodik a Református Újtemplom a Dunántúl legnagyobb kálvinista temploma. Számomra hihetetlen, hogy a téren álló Jókai Színházat 1931-ben lebontották, hogy helyére közadakozásból templom épüljön, melyet végül 1941-ben szenteltek fel.

A Jókai Mór Színházat is magába foglaló Művelődési és Szabadidő Központ, az „átkosban”, csak 1985-ben került átadásra. (*Azóta sincs önálló színtársulata a városnak.*) Pápának azért van régebbi, a Fő téren, Fellner Jakab tervei alapján, Esterházy Károly által építtetett római katolikus Nagytemploma is. Amely 1774-1795 között épült késői barokk, vagyis copf stílusban. (*Ez az Esterházy nem a fertődi. Ő, a templomokat sorozatba építető, iskolaalapító gróf Karcsi püspökatyja. Szintén Ő alapította meg Liceumként, 1774-ben az egri Ho Si Minh Főiskola elődjét, melynek utóda, 1990-től az Esterházy Károly Főiskola lett.*) A probléma csak annyi volt, hogy erre az impozáns épületre, meg az újonnan felújított Esterházy kastélyra már nem jutott időnk. (*Sebaj, jövőre majd rendezünk egy Pápa, nem Bázisrepülőtér túrát!*)

A Református Újtemplomnak is helyet adó Március 15.-éről elnevezett térről nyílik a Református Kollégium, melynek hatalmas épülete igazából már a Jókai utca 1. A Református Gimnázium pedig a Jókai u. 9. (*melynek 40 évig, 1990-ig Petőfi Sándor Gimnázium volt a böcsületes neve*). Itt tanult, többek között Petőfi és Jókai, Ballagi Mór (*nyelvész, az MTA tagja*), Thaly Kálmán (*az MTA tagja, aki hazahozatta Rákóczi és társai hamvait, 1906-ban Rodostóból*), Vikár Béla (*a kalevalás*) és Eötvös Károly (*ő nem az ingás, aki Eötvös Lóránd volt*). Ő az, aki a tiszaszlári perben védőügyvédként, 7 óras, védőbeszédjével bebizonyította, hogy Solymosi Eszter nem a zsidók rituális

gyilkosságának lett áldozata. Eötvös Károly írja le a Balatont először tudományos alaposággal.

*(Be kell vallanom, hogy a Puskásnak a pápai Türr István Gimnázium a testvér iskolája, ahová két híresség is járt. Az egyik **Deák Ferenc**, a másik neve jelenleg szitokszó, ezért itt, most nem írom le.)*

A Református Újtemplommal szemben található a Kékfestő Múzeum. Beléptünk a kevés reménnyel kecsegtető, keskenyportálú 18. századi barokk épületbe. Ismét tévedtünk, amit bent bemutatnak a jól képzett, igen kedves muzeológus hölgyek, az maga a „kék vizicsoda” volt. *(A tervezett 1 órából, végül 2 sikeredett.)*

A Kékfestő Múzeum

Ha, 1950-ben nem lett volna államosítás, akkor most is a Kluge leszármazott, Sinkó Anna lenne a tulajdonos. Az Ő 6. őse, tehát dédapjának a dédapja, Carl Friedrich Kluge, 1783-ban Sárvárrott megalapította kékfestő műhelyét, melyet aztán áttelepített Pápara. Így aztán 1786-ban megindulhatott a munka első pápai kékfestő üzemben.

A barokk homlokzat csak álca. Itt csak a bolt volt. Az üzem 1861-ben átépített 3 szintes épülettel kezdődik. A földszinten található a 16 medencés „küpa” terem.

Küpa

Bódy Irén kiállítása

(Itt festették a legények, a kék vagy fekete „löttybe” mártogatással a fehér vásznat színessé.) Az emeleten helyezték el a „tarkázót”, vagyis a kézi nyomó helyiséget. A hatalmas padlásra tolták fel a szárítót. (Ahol most Bódy Irén érdemes textílfestő művész, akadémikus életmű-kiállítása látható.)

Az épület a mosóhíddal végződik, mely az akkortájt még folydogáló Tapolca patak meleg vizét használta fel. Pontosítva, festette kékre. *(Ennyit az akkori környezetvédelemről.)*

Mi sem bizonyítja jobban a Klugék kiváló üzleti érzékét, minthogy a megüresedett régi üzem épületben legényszállást alakítottak ki.

Az üzem mindenkori tulajdonosai roppant innovatívak voltak. Az alapító atya Ferenc, és fia Károly valódi duális képzést alakított ki magának. Végigbarangolták Európa valamennyi menő kékfestő műhelyét, és az ott látottakat lenyúlva itthon is azonnal bevezették azon technológiákat. Az utódok, mindezt örökölve, 1890-ben favázás, kézi hajtású mintázógéppel többszörözték meg a termelést. A csúcsot azonban az 1912-ben munkába állított, ma is működő, mechanikus mintázógép jelentette. Kluge Károly, hamar megtérülő beruházása volt, az 1903-ban a Tapolca patak túlsó partján épített új gyárépület. Az ide beállított gőzgép, transzmisszióval hajtotta a gyáracska összes berendezést. Ekkor helyezték üzembe a 14 hengeres nagy szárítógépet. Ezzel függetlenítették a termelést az időjárás szeszélyeitől.

A gőzgép

Az üzemet 1950-ben államosították. A termelést 1956-ban állították le. A múzeum 1962-ben nyílt meg, melyet a Kluge cég alapításának 200. évfordulójára, 1983-ban felújítottak. Ezután 1998-ban méltán lett az „Év Múzeuma”, majd 2004-ben kiérdemelte a „Vendégharát Múzeum” címet is.

A múzeum végig csodálása után, amikor már 16:30-at mutattak az órák, néhányan gyorsan vettünk egy-két kékfestő anyaggal bevont emléktárgyat, majd fölpattantunk a buszra. Itt szerencsénk volt, mert csak a délutáni csúcs után értünk Budapestre, aminek következtében az esti hálósipka osztás előtt már mindenki hazaért.

Szuper egy nap volt. Módosítanom kell álláspontomat. Szerintem a Kékfestő Múzeum is nagyon ott van! Így aztán Pápának, a Dunántúli Rómának a C-17A, és a Csapatmúzeum mellett van egy harmadik „igazgyöngyszeme” is, a homloka közepén.

A padlás

A transzmisszió

A 14 hengeres szárító

Prológus: Dr. Magyarai Béla kiképzett űrhajós mesélte mindezt el, aki mindkét gyermekét a Puskás Technikumba járatta, így hat évig Ő volt az iskolaszék elnöke, vagyis a „szülői igazgató”.

Béla főhadnagy elvtárs űrhajós parancsnokát Vlagyimir Alexandrovics Kriszinnek hívták. Amikor, 1978-ban Bajkonur parancsnoka meghallotta ezt a nevet roppant ideges lett. Elvörösödött, és azt üvöltötte. „A világ első, legnagyobb legszebb, leggazdagabb országában, a Szovjetunióban, egy ikon, egy űrhajóparancsnok neve nem lehet Kriszin! Ezen röhögne az egész, dagadtra hízott imperialista tábor. Mond fiam nős vagy?” Mivel Vologya nős volt, felesége vezeték nevét kellett felvennie. Így lett Béla (*a magyar tartalék*) parancsnokának Dzsanibekov a neve. *(Ez valószínű egy üzég, egyesek szerint csecsen név, de akkortájt ez még senkit sem érdekelt.)*

Dzsanibekov az űrhajós, aki Kriszinnek született

Alapos orosz nyelvi kurzuson kellett végigrágni magamat, míg rájöttem, hogy mi volt a tábornok elvtárs kiakadásának oka.

1. **Krisza** oroszul *patkányt* jelent. *(Egy főnév. Eddig tiszta.)*
2. De van az oroszban a patkánynak egy melléknévi alakja is. *(Úgy viselkedik, mint egy patkány. Ha veszélyt érez, akkor visít, és a szájába veszi a farkát, ezzel jelez a többi patkánynak.)* Az orosz melléknévi alak Kriszinűj. *(Eddig is értjük.)*

3. Az orosz hétköznapi beszédben, a **keményen dolgozó kisemberek** (*így az üzbégek, és a csecsenek is*) az egymás közötti beszédben nem ragozzák a mellékneveket. Ezt hívják a melléknév rövid alakjának, melynek csak neve van. A hímnemű rövid alak. **Kriszin!** (*Heuréka! Megtaláltuk.*)

Most jön a csavar: Az orosz, még a régi szlengben Kriszin volt a **csinovnyikok**, (*hivatalnokok bürokraták*) jelzője. Ebben az értelemben a Kriszin tintanyalót, **irodakucacot** jelent. Ezzel már meg is találtuk az orosz-magyar nyelv örökbarátságának egyik szép példáját: irodapatkány, mint a legirodakucacabb. Igaza volt a tábornok elvtársnak, egy szovjet úrhajós neve nem lehet irodapatkány!

(Csak megjegyezném, hogy itthon, Magyarországon is elkélne egy „nyelvi korrektor tábornok úr”, akkor nem iratkozhatott volna be néhány éve Puntzi Georgina néven egy kislány a Puskásba. Még jó hogy néhány hónap után kibukott!

Ma már publikus, hogy Neumann György százados Németh György néven, Gutyina Péter százados Gulyás Péter és Weigl Endre százados Varga Endre néven repülhetek volna. A név változtatást ugyan **megúszták**, (*nem úgy, mint Kriszin*), de nem lettek úrhajósok, (*úgy mint Dzsanibekov.*)

Köszönet:

Az Örs vezér terére érkezve ismét nagy tapssal és köszönettel búcsúztunk el „örző angyalunktól”, Illés Kingától, arra kérve, hogy köszönetünket adja át Ferenczi Ferenc vezérigazgató Úrnak, hogy lehetőséget biztosított egyesületünk tagjainak egy felejthetetlen szép napra.

Ezredes Úr, köszönjük!

Köszönjük kedves Kinga!

Pápa, 2015. május 12.

Dr. Horváth László Ferenc
nyá. mk. őrm.